

**คู่มือป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม
องค์การบริหารส่วนตำบลบางจาน อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี**

**คำนิยามและแนวคิดเกี่ยวกับการขัดกัน ระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม
ความหมายผลประโยชน์ทับซ้อน**

คำว่า Conflict of Interests มีการใช้คำในภาษาไทยไว้มากมาย เช่น “ผลประโยชน์ทับซ้อน” “ผลประโยชน์ขัดกัน” “ผลประโยชน์ขัดแย้ง” หรือ “ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม” ถ้อยคำเหล่านี้ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ อันเป็นการกระทำ ที่ขัดต่อหลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) โดยทั่วไปเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน จึงหมายถึงความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์สาธารณะที่มีผลต่อ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กล่าวคือเป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลประโยชน์ส่วนตนอยู่และได้ ใช้อิทธิพลตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัว โดยก่อให้เกิดผลเสียต่อผลประโยชน์ ส่วนรวม มีหลากหลายรูปแบบไม่จำกัดว่าจะอยู่เฉพาะในรูปของตัวเงิน หรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์ อื่นๆ ที่ไม่ใช่ในรูปตัวเงินหรือทรัพย์สิน

ผลประโยชน์ทับซ้อน (conflict of interests)

ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการขัดกันของผลประโยชน์ (conflict of interests) คือ สถานการณ์ ที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งอันเป็นที่ไว้วางใจ (เช่น นักการเมือง ผู้บริหาร ทนายความ หรือผู้อำนวยการของ บริษัทเอกชน หรือหน่วยงานรัฐ) เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ทางวิชาชีพ (professional interests) อันส่งผลให้เกิดปัญหาที่เขาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นกลาง/ไม่ลำเอียง ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้น อาจส่งผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจที่มีต่อบุคคลผู้นั้นว่าเขาจะสามารถปฏิบัติงานตาม ตำแหน่งให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมจริยธรรมได้มากน้อยเพียงใด ภาษาไทยใช้อยู่ ๓ อย่าง คือ

๑. ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

๒. ผลประโยชน์ทับซ้อน

๓. ผลประโยชน์ขัดกัน ความขัดแย้ง (Conflict) สถานการณ์ที่ขัดกัน ไม่ลงรอยเป็นเหตุการณ์อันเกิดขึ้น เมื่อบุคคลไม่สามารถตัดสินใจกระทำ อย่างใดอย่างหนึ่ง ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นได้จากความไม่ลงรอยกันในเรื่องความคิด แนวทางปฏิบัติหรือ ผลประโยชน์ ผลประโยชน์ส่วนตน (Private Interest) ผลตอบแทนที่บุคคลได้รับโดยเห็นว่ามีคุณค่าที่จะสนองตอบความต้องการของตนเองหรือของ กลุ่มที่ตนเองเกี่ยวข้อง ผลประโยชน์เป็นสิ่งจูงใจให้คนเรามีพฤติกรรมต่างๆ เพื่อสนองความต้องการทั้งหลาย

ผลประโยชน์ส่วนตน มี ๒ ประเภท คือ

๑. ผลประโยชน์ส่วนตนที่เกี่ยวกับเงิน (pecuniary) ไม่ได้เกี่ยวกับการได้มาซึ่งเงินทองเท่านั้น แต่ ยังเกี่ยวกับการเพิ่มพูนประโยชน์หรือปกป้องการสูญเสียของสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น ที่ดิน หุ่น ตำแหน่งที่รับงานจากหน่วยงาน รวมถึงการได้มาซึ่งผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปตัวเงิน เช่น สัมปทาน ส่วนลด ของขวัญ หรือของที่ แสดงน้ำใจไมตรีอื่นๆ

๒. ผลประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับเงิน (non-pecuniary) เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว หรือกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรมอื่นๆ เช่น สถาบันการศึกษา สมาคม ลัทธิแนวคิด มักอยู่ใน รูปความ ลำเอียง/อคติ/เลือกที่รักมักที่ชัง และมีข้อสังเกตว่าแม้แต่ความเชื่อ/ความคิดเห็นส่วนตัวก็จัดอยู่ในประเภทนี้

ผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest)

สิ่งใดก็ตามที่ให้ประโยชน์สุขแก่กลุ่มบุคคลทั้งหลายในสังคม ผลประโยชน์สาธารณะยังหมายถึง หลัก ประโยชน์ต่อมวลสมาชิกในสังคม

มูลเหตุปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดจากการพัฒนาการทางการเมืองไทยเปลี่ยนไป จากเดิมที่ นักการเมืองและนักธุรกิจเป็นบุคคลคนละกลุ่มกัน กล่าวคือในอดีต นักธุรกิจต้อง พึ่งพิงนักการเมือง เพื่อให้ นักการเมืองช่วยเหลือสนับสนุนธุรกิจของตน ซึ่งในบางครั้งสิ่งที่นักธุรกิจต้องการนั้น มิได้รับการตอบสนองจาก นักการเมืองทุกครั้งเสมอไป นักธุรกิจก็ต้องจ่ายเงินจำนวนมากแก่นักการเมืองใน ปัจจุบัน นักธุรกิจจึงใช้วิธีการเข้า มาเล่นการเมืองเอง เพื่อให้ตนเองสามารถเข้ามาเป็นผู้กำหนดนโยบายและ ออกกฎเกณฑ์ต่างๆ ในสังคมได้ และที่สำคัญคือทำให้ข้าราชการต่างๆ ต้องปฏิบัติตามคำสั่ง

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interests)

องค์กรสากล หรือ Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) นิยามความหมายว่า เป็นความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ทับซ้อน มี ๓ ประเภท คือ

๑. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง (actual) มีความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และ สาธารณะเกิดขึ้น

๒. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็น (perceived & apparent) เป็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่คนเห็น ว่า มีแต่ จริงๆ อาจไม่มีก็ได้ถ้าจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนประเภทนี้อย่างขาดประสิทธิภาพ ก็อาจนำมาซึ่งผลเสียไม่ น้อยกว่าการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง ข้อนี้แสดงว่าเจ้าหน้าที่ไม่เพียงแต่ จะต้องประพฤติตน อย่างมี จริยธรรมเท่านั้น แต่ต้องทำให้คนอื่นๆ รับรู้และเห็นด้วยว่าไม่ได้รับประโยชน์เช่นนั้นจริง

๓. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ (potential) ผลประโยชน์ส่วนตนที่มีในปัจจุบันอาจจะ ทับ ซ้อน กับผลประโยชน์สาธารณะได้ในอนาคต

รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน ๘ รูปแบบ

๑) การรับผลประโยชน์ต่างๆ เช่น การรับของขวัญจากบริษัทธุรกิจใหญ่ โรงงานอุตสาหกรรม การ สนับสนุนค่าเดินทางให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ไปประชุมทั้งในและต่างประเทศ หรือหน่วยงานราชการรับเงิน บริจาคสร้างสำนักงานจากธุรกิจที่เป็นลูกค้าของหน่วยงาน หรือแม้กระทั่งในการใช้งบประมาณของรัฐเพื่อ จัดซื้อ จัดจ้างแล้วเจ้าหน้าที่ได้รับของแถม หรือประโยชน์อื่นตอบแทน เป็นต้น

๒) การทำธุรกิจกับตนเอง หรือเป็นคู่สัญญา หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะ มีส่วน ได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด ตัวอย่างเช่น การใช้ตำแหน่งหน้าที่ทำให้หน่วยงานทำสัญญาซื้อ

สินค้าจากบริษัทของตนเอง หรือจ้างบริษัทของตนเป็นที่ปรึกษา หรือซื้อที่ดินของตนเองในการจัดสร้าง
สำนักงาน สถานการณ์เช่นนี้เกิดบทบาทที่ขัดแย้ง เช่น เป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน

๓) การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่หรือหลังเกษียณ หมายถึง การที่บุคคลลาออกจาก
หน่วยงานของรัฐ และไปทำงานในบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกัน เช่น ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่
ของ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ลาออกจากงานราชการและไปทำงานในบริษัท โรงงานอุตสาหกรรมใน
พื้นที่

๔) การทำงานพิเศษ ในรูปแบบนี้มีได้หลายลักษณะ เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะตั้งบริษัท ดำเนิน
ธุรกิจ ที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานหรือองค์การสาธารณะที่ตนสังกัดหรือการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการ
โดยอาศัยตำแหน่งในราชการสร้างความน่าเชื่อถือว่าโครงการของผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัดในการพิจารณา
จาก หน่วยงานที่ที่ปรึกษาสังกัดอยู่

๕) การรู้ข้อมูลภายใน หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะใช้ประโยชน์จากการรู้ ข้อมูล
ภายในเพื่อประโยชน์ของตนเอง เช่น ทราบว่ามีการตัดถนนผ่านบริเวณใด ก็จะเข้าไปซื้อที่ดินนั้นในนามของ
ภรรยา หรือทราบว่าจะมีการซื้อขายที่ดินเพื่อหาโครงการของรัฐก็จะเข้าไปซื้อที่ดินนั้นเพื่อเก็งกำไรและขาย
ให้กับ รัฐในราคาที่สูงขึ้น

๖) การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ธุรกิจส่วนตัว เช่น การนำเครื่องใช้สำนักงานต่าง ๆ
กลับไปใช้ที่บ้าน การนำรถยนต์ราชการไปใช้ในงานส่วนตัว

๗) การนำโครงการของรัฐลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง เช่น การที่รัฐมนตรีอนุมัติ
โครงการไปลงพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง หรือการใช้งบประมาณสาธารณะเพื่อหาเสียง

๘) การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepotism) หรืออาจจะ
เรียกว่า ระบบอุปถัมภ์พิเศษ เช่น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้อิทธิพลหรือใช้อำนาจหน้าที่ทำให้หน่วยงานของตน
เข้า ทำสัญญากับบริษัทของพี่น้องของตน

๙) การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น เพื่อให้ เกิด
ประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ข่มขู่ผู้ได้บังคับบัญชาให้หยุดทำการ
ตรวจสอบบริษัทของเครือญาติของตน

แนวทางปฏิบัติเพื่อควบคุมและป้องกันหรือลดความเสี่ยงเกี่ยวกับการขัดกัน

ระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

๑. การให้สัตยาบัน “การบริหารราชการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม ”
การให้สัตยาบันของผู้บริหาร ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของกระทรวงอุตสาหกรรม ในการบริหาร ราชการตาม
บทบาทภารกิจหน้าที่รับผิดชอบให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์
สุจริต มีคุณธรรม และปราศจากการทุจริตทุกรูปแบบ เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

๒. ประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง มาตรการป้องกันการทุจริต และการรับสินบน
สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ได้มีประกาศ เรื่อง มาตรการป้องกันการทุจริตและการรับสินบน โดยให้
ข้าราชการและบุคลากรทุกประเภทในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ถือปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

๒.๑ ปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งด้วยความโปร่งใส พร้อมรับการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดเวลา

๒.๒ ไม่ละเลยหรือเพิกเฉย เมื่อพบเห็นการกระทำที่เข้าข่ายการทุจริต หรือการเรียกรับสินบน โดยถือเป็นหน้าที่ที่ต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ทราบ และให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ การรับทรัพย์สินหรือรับประโยชน์อื่นใด จะต้องเป็นกรณีที่มีกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับ ที่ ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับได้ หรือเป็นการรับโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

๒.๔ ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาทุกระดับมีหน้าที่ในการสนับสนุน ส่งเสริม ให้ข้าราชการและบุคลากรในสังกัดเห็นความสำคัญและมีจิตสำนึกในการต่อต้านการทุจริต

ช่องทางการแจ้งเบาะแส

กรณีพบเห็นพฤติกรรมที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน ช่องทางการร้องเรียน

๑. ติดต่อด้วยตนเอง ณ ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลบางจาน
๒. เว็บไซต์ www.bangchanphet.go.th หัวข้อ “รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์”
๓. ไปรษณีย์ปกติ (จดหมาย/เอกสาร)
๔. จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) abtbaggan@gmail.com
๕. โทรศัพท์ ๐๓๒-๗๗๐๐๐๕ /โทรสาร ๐๓๒-๗๗๐๐๐๕ ต่อ ๑๕